Србобран излази средомъ, петкомъ и недельомъ.

Предплату примаю све ц. и кр. поште познати скупительи и уредничество (грчка улица, у кући брой 1419).

Рукописи не враћаю се натраг.

СРБОБРАН.

Предплатне цене у аустр. вр.
на три месеца . . . . 3 ф.
на по године . . . . 6 ф.
на годину . . . . . 12 ф.
За огласе плаћа се за оно место, кое еданъ редъ изъ петита заузима за сваки путъ по 8 новчића, и сваки путь по 30 новч. штемпларине.

Год. II. У Новомъ Саду, у петак 26. Октобра 1862. Брой 101.

Нови Садъ 25. октобра.

Турско царство више одъ 150. година како опада и како се крњи; али му нико ние таке ране задао као Катарина II. Одъ то доба непрестано позлеђую деци Мухамедовой те ране хришћански владаоци, кои сами собомъ у противречию изъ себичности нити хтедоше еданъ другомъ допустити, да Турству край у Европи учини, нити дадоше подъ ярмомъ стенюћимъ народима, да се сами ослободе. Трактати се подписиваше и уговараше, хатхумаюми долазише, фермане шиљаше, комисие излазише, но судба хришћанскогъ народа у Турской остаде она иста. Сви су у томъ едне мисли: да за Турску обстанка нема, и прописа коранскихъ нѣних ради, а найвише сбогъ тога, што съ цивилизациомъ не корача и у глупость е огрезла. Али ако су у томъ велике силе едне мисли, да за „болестногъ човека“ нема помоћи: то су у томъ несложне, како грабеж покойника међу собомъ да поделе. Дипломатию и журналистику давно забавля источно питанѣ, али гди е било пре десетъ година, ту стои и данасъ. Финанцие, войска и администрация нѣна давно е у распаданю; но пре него што имъ се хоће самртна свећа да поднесе нађе се по гдикои западньи лекаръ — или више у скупу, па имъ животъ уздржи. Ево како е „Пресе“ о томъ іошъ 1858. године писала: „Источно питанѣ стои као Сфинкс са непроменѣнимъ лицемъ, кое ни уговоръ мира одъ 30. марта 1856. одгоненути неможе. Задатакъ саданьости и будућности остае положай турскогъ царства, са насилно произведенимъ знацима нѣговогъ распаданя. Европска е политика, коя хоће трошно тѣло Турске да разори, и опетъ е европска политика, коя хоће Турску ма е шта стало, да одржи и изъ мреже забуна одъ нѣнихъ неприятеля избави. Политика противречия. Нетреба да се варамо привиднимъ миромъ, кои су они опетъ повратили, што су Црногорце и Херцеговце побунили. Башъ е ово игранѣ съ буномъ по Турску опасно, и прети іой пропашћу, еръ се као ловачко псето напушћа, па се затимъ ланцемъ везуе.“ Тако е „Пресе“ пре четиръ године о томъ умствовала. Ми данашньимъ даномъ, кадъ се е идеа народности и споеня еднакихъ живаля тако свеобште распространила, тврдо веруему, да у предстоећим кризама лекари и покровительи Турства неће у станю бити свога любимца предигнути. Судба — пропасть Турске може се за време уклонити, али одклонити никако.

б.

Источно питанѣ у години 1840. и 1862.

од Ст. Маркъ Жирардена.

„Ост и Вест“ саобштаваюћи нацрт славногъ овогъ Француза вели: Изъ вештога пера Марка Жирардена видимо у француском еднomъ листу нацртъ дипломатске судбине Турске у последньихъ двадесетъ година И да ние гласъ о некомъ питаню, кое се насъ здраво тиче, изъ средине француского живота, одъ великогъ интереса, навела би нас сама та околность да га саобштимо, што има много занимльивихъ дата и што е све вешто изведено.

Гледиште, съ кога е Жирарденъ источно питанѣ узео, у битнимъ точкама се разликуе одъ нашегъ. Француска, вели онъ, ние никада таила намеру, да истоку независну будућность створи. Она се те намере неби одрекла, кадъ би будућность и турска била, но ипакъ жели да буде христянска. И ми желимо Турской независну будућность, али и точно познаемо неизмерну мрзость међу христянима и Турцима. (То е мрзость роба противъ мучителя, кога онъ презире; то е мрзость господара противъ свога роба, кои зна, да ће се скоро ослободити и да би му се онда могао за претрпљене яде осветити). Ми точно познаемо интолеранцию ислама, па зато и мислимо, да е турска будућность у истоку немогућа, и морамо против таквога унапредъ протестовати, еръ то би био само други насловъ за робство христяна. Више имаде мнѣния Жирарденовихъ, съ коима се ми не слажемо, али у найбитниой точки, коя е противъ данашнѣгъ господства енглескогъ у Турской управлѣна, слажемо се съ ньиме изъ свега срца, Марк Жирарденъ осветлюе найпре источно питанѣ у оной форми, у коіой се год. 1840, показало. Онъ вели:

„Почеткомъ год. 1840. био е сваки у Француской за египетскогъ пашу заузетъ. Сваки е поняо неоценьиву вредность источне цивилизацие, знало се, да е само Мехемедъ Алия у станю цивилизацию у Сирии увести, и да би порта само анархию у земльи произвела. Ми Мехемедъ Алию нисмо волели као диктатора или централисту, него као човека, кои е обећавао своіомъ толеранциомъ ослобођенѣ християна у дѣло привести.“

Ми нехтедосмо предузети деобу истока, а іош манѣ да се сами тамо учврстимо, него хтедосмо да олакшамо препороћай истока ньиме самимъ, и политично и дружбено ускреснуће христяна.

На устанакъ христяна нису мислили ни Египетъ нити Турска, па опет е тай устанакъ био већма могућанъ подъ господством Египта, стоећегъ подъ упливомъ и управом Европе, него подъ турскомъ анархиом. Гвизо вели у петой кньизи своихъ знаменитости: Троструко предпоставлянѣ е задржавало маршала Сул-а, председника француского кабинета год. 1839.

Рачунало се у Паризу на енержию Мехемедъ Алие, држало се да се противъ нѣга насилне мере не могу у дѣло привести, и да се Русия никада неће свога надмоћия у Цариграду одрећи.

Я се ни мало не узтежемъ слободно рећи, да се цела Француска год. 1840. у Египту преварила. Ми смо држали да е египетска држава точка, на коіой ће се источно питанѣ окренути, а кадъ тамо, а оно устанакъ пашинъ не беше ништа друго, до обичанъ догађай у истории мусломанскогъ истока. Ако смо се ми онда у Египту преварили, то су се и Енглези предали истой таквой илузии у смотреню Турске, мислећи да е препороћай нѣнъ могућан. Ово варанѣ било е руководећа идеа Палмерстонова у свима нѣговимъ доказиваньма противъ Гвизота, тадашнѣгъ францускогъ посланика у Лондону. „Да би се турско царство учврстило, мора му се повратити територия, кою е изгубило“ рекао е онъ Гвизоту. — А заръ ви мислите милорде, одговори Гвизо, да би се заиста турско царство учврстило, кадъ би му се область умножила? Немойте се таквой илузии предавати! Царство то ние мртво, али умире, распада се, ми можемо станѣ то продужити, али царство одржати не можемо. Са Сириомъ му нећете дати ни мудрости за владанѣ нити снаге за обрану. Турска немоћь, анархия, воля за отиманѣ, пренеће се и на ту землю, и ви сте одговорни за судбину нѣну“. . .

Палмерстонъ одговори: „Ви врло хрђаво о Турской мислите. Мртва држава, тѣло без душе, кое све распада, то су слике, на кое не треба веровати. Ако болестна држава добие изгублѣну територию натрагъ, изъ кое може новаца и люди добивати, чиме се поредакъ у управи опетъ повраћа, онда е оздравила и опоравила се. То се већъ догађа у Турской. Решидъ пашинъ хатишериф приводи се у дѣло и већъ се показуе добро дѣйство! Па шта да се сада после двадесетъ година рекне на блажено поузданѣ Палмерстоново у Решидъ пашинъ хатишерифъ? Колико ли е іошъ изишло хата и хатхумаюма одъ онога доба, како е Енглеска препороћай турске пророковала? Зна то Енглеска іошъ болѣ, али она хоће да одржи истокъ, и мисли, да би землѣдѣлни, индустриялни, политички и финансиялни препороћай истока нѣномъ господству на мору, нѣной индустрии и трговини шкодио. Погледайте само како она непрестано лютито на Грчку гледа! Мала улога, кою Грчка у истоку игра, већ побуђуе завист силне велике Британие. —

(Продужиће се.)

Войводовина.

Неке бечке листове, опетъ занима войводско питанѣ. Тако О. Д. П. означуе кнеза Карађорђевића за кандидата войводства србскогъ, кое би се на ново успоставити имало. На то іой примѣчава В. К.: „А зашто не принца Наполеона? На овога да боме ние нико ни мислио, и ако се О. Д. П. не шали, еръ незнамо изъ когъ извора то црпи, то намъ е іошъ већма чудо, одкудъ да на те мисли падне.“ К. К. мисли напротивъ, да тай гласъ ма да се досадъ непотврђуе, може истинитъ бити, „еръ е означени кнезъ увекъ приятель Аустрие био, а као синъ Црнога Борђа има и кодъ овостранихъ Срба популарности.“

ДОПИСИ.

= **Карловци** 23. Окт. Велику намъ користь чините, што у „Србобрану“ саобштавате „Законъ о црквенимъ властима у Србии“. Еръ обште е мнѣние, да се управа наше цркве у австрійской држави, ако желимо у ньой напредка видити, свестранно мора преиначити. Споменути Законъ истина не може се савъ за нашу овдашню цркву употребити, али се у нѣму налазе многи неоценими податци, кои съ незнатномъ изменомъ могу се и кодъ насъ узети. Црквенонародни саборъ, кога ће главна брига бити, да нашой разтроеной и занемареной управи црквеной ячи строй и даде, кои ће у границама Законитости бивати и напредовати, има ће на ту цѣл готов елаборатъ, кои ће му одъ велике користи бити.

† **Београдъ** 22. окт. Одкако ми Београђани добисмо онай злохуди ферманъ, кои іошт већма замрси наше питанѣ, овлада кодъ насъ тишина, коя, премда е и дипломатия уђутала, тежко да ће моћи дугогъ века бити. Неки кои су на страну били отишли, да многоважно наше питанѣ на дотичномъ мѣсту освѣтле, и помогну, што пре на задовольство народа рѣшити га, — враћаю се натрагъ, — ништа или у полу свршивши свой посао. Ето тако намъ садъ овде ствари стое.

Грчки покретъ, кои е целу Грчку за данъ и ноћь преобразио, приятно е овде дѣйствовао, и симпатия се према грчкомъ народу на све стране явно показуе. Некои изъ тога покрета изводе, да ће онъ не само наново покренути, него и рѣшити источно питанѣ: али мени се чини, да ће и тай покретъ, као, и српски (у Србии и црной Гори) остати у своимъ границама, и да ће онъ у найболѣмъ случаю на престо грчки може бити довести краля одъ народа изабраногъ, и конвенцию одъ године 1832. уништити. Дальимъ послѣдицама, кое би на цѣло християнство, што садъ зулумомъ турских ага и паша стенѣ, спасоносно дѣйствовале, докле моћна Енглеска у Турской влада, не може бити никаква изгледа. Али найпосле може бити да ћу се я у пророкованю мом преварити. Камо среће, да то буде!

Соколски Турци, као што поуздано чуемо, већ су се већином изселили, и то мирно. Ово зато кажемъ, што се нисмо надали одъ ньих, да ће толико памети имати, да се мирно изселе. Кадъ ступише на землю босанску, ньихове хоће повикаше: Валах и билах, Зло е! Кадъ пусти цар и сви 7 кралѣва, те насъ Милошевић отѣра 12 сати одъ нашегъ Сокола, ето га сутра, да насъ тера 17 конака до у Шамъ.

Но какви нечувени яди садъ чекаю християне у Босни. Соколяни су убоице, каквима е у целой турской царевини тежко наћи цара. Зато Богъ нека буде християнству у помоћи, кадъ християнски дворови не ће да знаю за нѣга!

Одъ данасъ починѣ се у Београду народна войска вежбати.

Троедна кралѣвина.

Изъ **Горньи Карловаца** чуемо, да ће се идућегъ пролећа столица православногъ епископа и богословия изъ Плашкогъ тамо преместити.

Изъ **Загреба** се одъ 18. окт. Гласоноши дописник тужи, да тамо іошт у велико у дружбеномъ животу нѣмштина влада. Ми се вели он, боримо и отимлѣмо већъ преко двадесет и петъ година за наша права за наше светинѣ — народность и народни език. Та борба тако е праведна, да нам ни найлући неприятель неможе замѣрити, што свом одважности настоимо око тога, да си узчувамо што е наше од старине.

Али колико врли родолюби раде, да намъ се народному езику освои достойно мѣсто у явномъ и друштвеномъ животу, толико наилазе на разнолике запрѣке, коимъ се ние скоро могуће отети. Народни езикъ постао е службенимъ — то е наше право; но народни нашъ езикъ ние продро у друштвенъ животъ, паче рекао би, да у томъ ове године назадуемо.

Човѣкъ би мислио дошавъ у Загребъ, читаући скоро саме хрватске надписе по гостиоцама, каванама и дућанима, да е у овеяном хрватскомъ граду, но слушаући разговоре на улици и у кућама мислити ће, да е гдѣ близу Франкфуртара.

Недавно дође у Загреб еданъ Хрватъ изъ Далмациe. Саставъ се съ нѣколико родолюба, почео се горко тужити, како е возећи се срѣдъ Хрватске морао свагдѣ натуцати нѣмачки — коему езику онъ башъ ние вѣштъ — будући ни у гостионицама ни на путу люди неговоре хрватски. Дошавъ у Загребъ, па разгледавъ све хрватске надписе обрадовао се, но та га е радость скоро минула, еръ ушавъ у гостионицу ослове га нѣмачки, дошавъ у кавану нуде га кавомъ нѣмачки. Онъ рече нарочито, да е нѣмштина у Хрватской яче заокрпила и притиснула народ, него ли талиянштина у Далмации. У Далмации свуда по гостиоцама имаде люди, кои се разговараю хрватски, исто тако на паробродима, дочимъ на хрватской желѣзници хрватштини нема ни трага. Ово е жалостна али жива истина.

Вараю се нѣки оптимисте, кои мисле, да смо тимъ све достигли, што смо извоевали народному езику службеность; паче іоштъ намъ много, здраво много не достае!

Я самъ се већъ чешће мислио, шта налазе наши люди толико лѣпо и примавльиво у той нѣмштини, да ю воле него свое домаће? Што е у ньой толико примавльиво, да іой се никако немогу отети? На ово велимъ: незнанство, и то велико незнанство кодъ већине, а кодъ нѣки подла себичность.

Изъ **Загреба** являю, да е наместништво тамошнѣ заключило, укинуту дотацию за наплату жупаниискихъ чиновника повисити на первобитно станѣ, еръ се показало да се при садашньой дотации коя е штеднѣ ради сманѣна, неможе у многомъ обзиру на край изаћи. Дворска канцелария е то такође увидила и наредила е да се дотация та за год. 1863. са 30000 фор. повиси. Ова сума е едино одређена на повишенѣ редуцираних плата.

Законъ о црквенимъ властима православне вѣре у Србии.

(Продуженѣ.)

10. За непокретна добра и манастирска и црквена, коя се могу дати подъ аренду, оставля се, да министеръ просвете и црквени дела, у споразумленю съ конзисториама о томе пропише правила и наставленя, како за найболѣ и найкорисние наће.

11. У случаю, кадъ епархийска конзистория изъ известия протоерея и одређени, за прегледанѣ иманя и рачуна, лица дозна, да е у иманю и рачунима когъ манастира или цркве какавъ недостатакъ, одредиће за извиђенѣ тога на месту, комисию, коя ће се састояти изъ свештени лица и едногъ полицайногъ чиновника. За полицайногъ комисара обратиће се конзистория надлежномъ месту.

Комисия, кадъ свой посао сврши, поднеће известие конзистории.

У случаю злоупотребленя са иманѣмъ манастирскимъ или црквенимъ, конзисторие ће моћи наређивати, да се управа са такимъ иманѣмъ одузме изъ руку они, кои су тимъ иманѣмъ управляли, и преда, до расправе те ствари, другимъ лицама.

12. У случаю смрти или премештая когъ манастирскогъ настоятеля, епархийске конзисторие одређиваће, такође на горньи начинъ, комисию, коя ће иманѣ манастира по списку, а црквене ствари по препису прегледати и одређеномъ лицу предати, известивши о томе конзисторию.

§. 44. Што се тиче иманя епископие, епархийске конзисторие радиће овако:

1. Саставиће списакъ свега иманя и стварий епископие, одъ кога ће потврђений преписъ дати архиерею, а оригиналъ чуваће у своиой архивина комъ ће се архиерей подписати.

2. Кадъ би се ма съ кое стране иманю епископие што приновило, оне ће то у оба речена списка записивати.

3. У случаю премештая архиерея на другу епархию, одређена одъ епархийске конзисторие комисия, са еднимъ чиновникомъ, кога министеръ просвете и црквени дела определи, примиће по списку како иманѣ тако и ствари, и предаће, на гореказаний начинъ, поставлѣномъ за епархию архиерею.

4, У случау смрти архиерея, конзистория ће, преко комисие, прегледати по списку иманѣ и ствари, и ако е што упропашћено, явиће суду, кодъ кога се буде маса умрлога архиерея налазила, како би се отуда оно, што е упропашћено, накнадило.

Кругъ рада епархийски конзистория што се тиче суђеня.

§. 45. Епархийске конзисторие судиће:

1. За све погрешке и кривице свештени лица учинѣне у свештенодѣйствима, и за све кривице, због рђавогъ и непристойногъ владаня, у колико законима неби другчие прописано било.

2. За сва иступленя свештени лица, и просте увреде, кое би се између сами свештени лица догодиле.

3. О свимъ тербама између свештени лица, кое би се породиле због уживаня каквогъ иманя; а тако исто и о парницама, због врихода одъ свештенодѣйства.

4. Епархийске конзисторие суде далѣ: а. о незаконито свршенимъ браковима; б. о престанку и расводу брака, и в. о истинитости брака.

5. Исто тако епархийске конзисторие суде о парницама, кое би се догодиле збогъ одустанка одъ уговореногъ брака после учинѣногъ испита. Конзисторие ће пресуђивати, коя страна криви, у овакимъ случаима, треба трошкове да плати.

6. Напоследку, они суде и о томе: хоће ли жена за време, докъ трае бранна парница, или кадъ се иста сврши, добияти ужитакъ.

Но количину, како трошкова збогъ одустанка одъ уговореногъ брака после учинѣногъ испита, тако и ужитка, одређиваће, по закону, грађански судови.

§. 46. Кад би се догодило, да кое свештено лице подъ грађанский судъ дође, судъ ће, пре него што оногъ, кои се окривлюе, на испитъ предузме, одма, као о томе, тако и о каквоби на свештено лице донешеногъ злочинства или преступленя, епархийску конзисторию известити, поради тога, да би она, за извршенѣ свештенодѣйства, друго свештено лице одредила; а кадъ се судъ сврши и пресуда изрече, судъ ће послати конзистории пресуду, а и кривца, ако би кривца окривлѣногъ свештеногъ лица и извршенѣ казни, на кою е осуђено, скопчано било са лишенѣмъ свештеногъ чина, да би епархийска конзистория у томъ случаю съ ньиме по закону поступити могла.

§. 47. Да би државно правителство, кое надъ свимъ земальскимъ, па и црквенимъ властима врховно надзиранѣ има, увидити и знати могло, да ли епархийске конзисторие послове свое уредно и по закону свршую, оне ће, преко дотичногъ архиерея, на свршетку сваке године, изводно известие министерству просвете и црквени дела подносити о целой своиой радньи, изначаваући између осталогъ и то: колико су кривица и парница и кога рода, у течию године, имале; колико су парница и кривица пресудиле; колико иошъ чекаю за свршеткомъ; и колако е и какви апелата било на апелаторийску конзисторию.

Исто тако, епархийске конзисторие подносиће, на свршетку сваке године, министерству просвете и црквени дела изводе изъ протокола рођени. венчани и умрли, кое ће окружни протоереи сваке године изъ црквени протокола вадити и епархийскимъ конзисториама доставляти.

Ово известие и изводе протокола подносиће епархийске корзисторие, по начину, кои ће прописати министерство просвете и црквени дела.

Апелаторийска Конзистория.

Основна правила.

§. 48. Апелаторийска конзистория есте црквена властъ, установлѣна поради тога, да у другомъ и последнѣмъ степену расмотри и пресуди дела, коя епархийске конзисторие, по кругу своегъ рада, нису могле расправити и пресудити.

§. 49. Апелаторийска конзистория издае свое пресуде и извршуе ий преко епархийски конзистория.

§. 50. Апелаторийска корзистория мотри, да епархийске конзисторие извршую пресуде, кое она изриче.

§. 51. Апелаторийска конзистория имаће свой печатъ оне величине, као што е великогъ грађанскогъ суда. На печату ће бити у средини грбъ Србие, а у наоколо надписъ „апелаторийска конзистория.“

§. 52. Што е у §. 3. овогъ закона за епархийске конзисторие казато односи се и на апелаторийску конзисторию.

§. 53. Основи за суђенѣ апелаторийске конзисторие есу они, кои су у §. 5. за суђенѣ, у епархийскимъ конзисториама изложени.

Саставъ апелаторийске конзисторие.

§. 54. Апелаторийска конзистория састои се исъ председателя, подпредседателя, четири члена редовна и три почестна.

Председатель е епископъ, кога архиереийский соборъ за едну годину избере, а подпредседатель е еданъ архимандритъ.

Подпредседателя и членове избира митрополитъ и предлаже министерству просвета и пр

квени дела, а оно князу, као што е казато у § 8. овогъ закона за епархийске конзисторие.

§. 55. Подпредседатель и членови избираће се изъ свега свештенства княжества Србие, изъ лица, коя су богословске науке свршила, коя су одличногъ и примерногъ владапя, и коя су тридесет пету го- дину живота навршила.

§. 56. Подпредседатель и членови пре него што у своме званию почну радити, заклиню се као државне судие, предъ своимъ председателемъ кои ће ньине заклетве послати министерству просвете и црквени дела.

§. 57. Подпредседатель и членови поредъ плате или прихода, што имаю одъ свогъ свештенодејства, добияю за звание у апелаторийской конзистории и изъ оржавне касе одређену плату, и уживаю сва чиновничка права, съ тимъ изузеткомъ за подпредседателя, као свештено лице монашескогъ чина, што онъ неће улагати у фондъ удовичкий.

§. 58. И за почестне членове апелаторийске конзисторие важи оно, што е у § 15. овогъ закона казато за почестне членове епархийски конзистория.

§. 59. Што е у §§ 17, 18, 19, и 20, овогъ закона казато за званичнике епархийски конзистория, односи се и на подпредседателя и членове апелаторийске конзисторие.

§. 60. Почестни членови апелаторийске конзисторие само ће у случаю недостатка други членова, по наредби митрополита, у заседания долазити и решавати.

§. 61. У случаю, кадъ би председатель апелаторийске конзисторие скривио што у званичной дужности, судиће га архиерейский соборъ.

§. 62. У апелаторийской конзистории израђиваће дела секретаръ и остали канцеларийский персоналъ епархийске конзисторие при митрополиту.

Место и време раднѣ апелаторийске конзисторие.

§. 63. Апелаторийска конзистория скупля се и свршуе свое послове у месту где архиепископъ и митрополитъ србски стално пребива, и то месеца Мая, сваке године; а ако митрополитъ нађе да е потребно, скупляће се она, у реченомъ месту, и радити свое послове и у месецу Септемвру. И у едномъ и у другомъ случаю митрополитъ ће явити председателю, подпредседателю и членовима, кога ће се дана одпочети радня, како би на време могли доћи где треба.

§. 64. Апелаторийска конзистория у обадва горе споменута случая, дотле ће држати своя заседания, докъ се нереше дела, коя су предъ ню дошла.

Заседаванѣ и решаванѣ у апелаторийской конзистории.

§. 65. У заседанию апелаторийске конзисторие треба да има найманѣ четири решаваюћа гласа.

§. 66. Што е казато у §§ 27, 28, 29, 30, 31, и 32, за председателя и членове епархийски конзистория, односи се и на председателя, подпредседателя и членове апелаторийске конзисторие.

§ 67. Предмете, о коима се ради у апелаторийской конзистории, чита секретаръ или кои членъ, кога председатель одреди, и онъ прочитава сва акта, коя се на стварь односе и записуе пресуде у протоколъ.

§ 68. Протоколъ заседания подписую они, кои су решавали.

§. 69. Ако председатель, подпредседатель или кои одъ члевова неби могли збогъ болести или друге какве сметнѣ, доћи да буду у заседанияма, треба благовремено о томе да яве митрополиту и свой изостанакъ доказима да потврде, о чему ће митрополитъ известити министерство просвете и црквени дела.

§. 70. Што е у § 34. овогъ закона казато о правама и дужностима председателя епархийски конзистория, важи и за председателя апелаторийске конзисторие, съ тимъ додаткомъ, да овай кондуитний листъ подпредседателя и членова апелаторийске конзисторие преко митрополита доставля министерству просвете и црквени дела.

Предмети раднѣ апелаторийске конзисторие.

§. 71. Апелаторийска конзистория, као судећа власть, расматраће одобравати или предругочавати пресуде, у свимъ онимъ делима суђеня епмрхийски конзистория, коя су у § 45. овогъ закона за кругъ раднѣ епархийски конзистория, што се суђеня тиче, назначена, кадъ такова дела или по пропису закона предъ ню доћу, или по вольи, на закону основаной, они лица, коя би са пресудомъ епархийски конзистория неће моћи ништа извиђати и пресуђивати, докъ то найпре небуде у епархийской конзистории прописанимъ редомъ пресуђено.

§. 72 Кои ће предмети по закону, а кои по незадовольству дотични лица долазити на суђенѣ апелаторийской конзистории, назначено е у одельку о поступаню црквени властий при суђеню.

§. 73. Апелаторийска конзистория моћиће предмете суђеня, кои нису добро извиђени, повраћати епархийскимъ конзисториjама, да ий оне на ново извиђаю, и ньой по други путъ на расмотренѣ и пресуђенѣ поднесу.

§. 74. Апелаторийска конзистория, кадъ сврши свое послове, подносиће, преко мотрополита, министерству просвете и црквени дела изводно известие о своиой радньи, назначаваюћи између осталогъ и то: колико е кривица и парница, и кога рода предъ ню, одъ кое епархийске конзисторие дошло колико е парница пресудила, колико на ново извиђенѣ епархийскимъ и конзисториjама, и коима повратила.

Начинъ, по комъ ће се та известия подносити, одредиће министеръ просвете и црквени дела.

(Продужиће се.)

Аустрия.

Као што се говори, велики воивода Максимилиян путоваће са своим шуром войводом брабантским у азиятску Турску. — „Тагесботе“ явля да ће чешки земальски сабор на 27. Новембра о. г. сазван бити, но да ће се после нѣговог конштитуираня изразити од вишега места желя, да се преко Божића одложи, и да се око половине Януара опет састане. — „Газета народова“ дознае да се у Лавову редутска дворана услед добивеног упутства из Беча за седнице земальског сабора приређуе.

— Говори се да е барон Сина, грчки посланик у Бечу, наумио на свом званию захвалити; писма грчки трговаца на ньиове приятелѣ, у Бечу слажу се у томе, да мир землѣ ние у опасности.

СТРАНЕ ЗЕМЉѢ.

Француска.

„Франсе“ доноси гласъ, да су се већ Француска и Италия споразумеле у грчкомъ питаню, и да су еднака упутства на свое заступнике послале. И као што су сви изгледи досадъ, одржаће се начело немешаня. Грчка има право, по своиой вольи институцие свое меняти и владу себи избирати. Друге силе могу само мирни гледаоци тога бити дотле, док се устанакъ у границама Грчке држи, и докле ни Турской, кою е Европа подъ свою заштиту ставила, ни обштемъ миру опасна не буде.

Што се дипломатски питаня тиче, та ће тек онда важность свою имати, кадъ Грчка по своиой сувереной независности сама себе устрои и форму правления по вольи своиой изберс, желю свою, да е рада краля бирати, изрече, — као што се изъ свега досаданѣгъ види, да ће монархичну форму задржати. Онда ће текъ покровителне силе конференциомъ, или конгресомъ или другим коимъ дипломатскимъ правомъ рѣшити, да ли ће нову уредбу државе прицознати.

„Газете де Франсе“ явля, да е провизорна влада у Грчкой одъ заступника странихъ сила у Атини одобрена и припозната.

Да е краль Ото предвидио, да ће та непогода на нѣга доћи, „Пайс“ следећомъ анекдотомъ потврђуе. Кадъ е краль на свом путу на едномъ се месту задржао, где су му момци и девойчице цвеће подносили, посрне една съ корпомъ, у коиой е цвећа имала да кралю да, и умало да ние пала. Момчићъ, кои е до нѣ стаяо, прихвати корпу и поднесе краљици цвеће, на кое краль едномъ одъ своихъ аѣутанта рекне: Ово дете ние Виргила читало, ал я се добро сећамъ: timeo Danaos et dona ferentes. (Боим се Грка и кадъ ми поклоне даю).

У Паризу 18. окт. био е кодъ Перзиньия сянъ обѣдъ. Кадъ се врати изъ Компиеня обѣдоваће царъ и кодъ Друена де Лиș. Одъ министара, био е само Валевки позват. Принц Наполеонъ, послао е полковника Франкониера, кои га е целогъ нѣговогъ путованя пратио, съ депешама цару, кои е већ приспео овамо.

Италия.

Туринска влада хоће да пошлѣ Лафарину у Грчку съ тимъ налогомъ, да провизорну владу одговори, да другогъ сина Виктора Емануила не меће у кандидацию.

Изъ **Рима** пишу одъ 13. октобра да су се ствари здраво измениле одкако е Друен де Лиș за министра наименован. Влада римска попушта у смотреню реформи у унутарньой организации. Мати кардинала Антонелия яко е оболела. Њена дубока старост — 87 година — отешчава іой нѣно станѣ.

О здравлю Гарибалдовом толики се противречећи гласови слушаю, да ихъ ние готово вредно ни споминяти. После држаногъ саветованя, на комъ е 27 лѣкара било, и станѣ болесника испитивало, уобште се мисли и говори, да му е лакше, и да се нога неће морати одсећи.

„Дискусионе“ разлажући положай талиянске владе према грчкоме покрету, вели: Ако се околности грчке буду на конгресу европском у ред доводиле, то и Италия има право у смислу штипулацие париског уговора, при нѣму участвовати. „Ако би се породила конфлаграция онда би морала Италия поред Француске место своје злузети. Ако би грчки народ понудио круну коем сину нашега краля, онда би морала Италия, обзирући се на обште политичке интересе Европе, поред интереса Грчке и свое собствене у обзир узети.

„Мовименто“ уверава да се здравлѣ Гарибалдово непрестано поправля. Пре три дана е он док су му рану привияли, покушао ногу кретати на више страна и сви присуствуюћи су се зачудили, да е то могао безъ и найманѣга бола чинити. — У Неаполю е муниципия позвала дра. Палашияно, да о трошку нѣном у Специю оде и да Гарибалдий своим саветом помогне. Палашияно е одговорио, да е он и онако од др. Бертани позван да присуствуе у савѣтованьима; он ће то радо чинити, али он мисли, да е поднебие неаполско добро за леченѣ реуматички болова, због чега би добро било, кад би муниципия ђенералу понудила стан у Неаполю.

Пруска.

Изъ Штетина являю одъ 20. о. м.: Данасъ после подне стигао е следећи одговоръ Гарибалдиевъ на депешу коя му е синоћъ оправлена: „Поздравлямъ пруске бираче и посланике у Штетину! Мое здравлѣ е болѣ. Хвала вамъ на вашимъ желяма. Я вамъ одъ срца желимъ побѣду.“

Турска.

По некомъ телеграму изъ Марселя одъ 18. о. м. дочеканъ е Омер паша 10. о. м. у Цариграду изваредном почасти. Цела флота е салутирала. Исти данъ е стигла у Цариградъ телеграфска вѣсть да се међу Црногорцима и Турцима жестокъ бой догодио, али овай е као изолиранъ и као одъ волѣ кнежеве независанъ акт представлѣнъ.

Догађаи у Грчкой.

На дипломатскомъ е полю у грчкомъ питаню пре свега учинѣно то, да е краль Ото подписательима уговора одъ год. 1832. предао протестъ.

— „Ботш.“ пишу изъ *Париза*, када се већъ кнезъ Метернихъ вратио: Енглеска е позвала оба подписателя лондонскога записника одъ год 1832. (Француску и Русию), сматраюћи нужду за нову расправу као да се сама по себи разуме, да се изясне о истоку за нову кооференцию, означуюћи уедно за то *Лондонъ*. Талиянски кабинетъ се изяснио уобште за конференцию као и за то, да се она у Лондону држи; на то предаде лордъ Ковлей предлогъ о точкама кое да се у претресъ узму. *Припознанѣ права краля Отона* дотле, докъ се онъ самъ не одрече, и ако нуждно буде непосредни упливъ конфериираюћихъ сила, *на изборъ новога краля*, кои ће народна скупштина предузети. И Француска се изяснила да се и у томе са Енглескомъ слаже.

Изъ *Лондона* являю да се лордъ Палмерстонъ више приятельски него званично са г. Флахоломъ разговарао, при чему се енглески министаръ са таквомъ живости, какову редко показуе, изяснявао о плановима и намерама *рускога кабинета*, што се тиче христянскихъ народа на истоку и у Турской, и да се онъ нада: да Француска, коя е год. 1836. ратъ подигла, неће као ни Енглеска допустити, да Цариградъ и сва сила, коя е са његовимъ притяжанѣмъ скопчана, у цареве руке падне, — а Флахолъ кажу да е на то одговорио, да е царъ Наполеонъ наклонѣнъ Грке пустити да сами о своіой судби решаваю, докле се годъ буду уздржавали одъ иступленя, коя би за друштвене околности и основъ на коме ове почиваю, опасна бити могла. Лордъ Палмерстонъ се овимъ изясненѣмъ посланиковимъ задовольио.

— „Франс.“ одъ 18. о. м. примећуе: „Русия е подъ бистромъ управомъ кнеза Горчакова толиких доказа мудрости дала, да се не можемо одъ нѣ никаквой претераности надати. Што се тиче Енглеске и Француске, оне су само у талиянскомъ питаню несложне биле, у свима другима точкама пакъ може се њихово сагласие одржати. Наравно е дакле, да кабинети лондонски и париски у смотреню свое политике у Грчкой єдну исту намеру имаю. Ако смо добро извештени, инштрукцие обе велике силе гласе, да се одржи начело немешаня и поштованя слободногъ суверенства грчкога народа подъ тимъ условиемъ, да га овай употреблява безъ повреде права и интереса европскогъ. Може се дакле рачунати на то, да грчка революция неће никаквихъ замршая за собомъ повући.

Хоће ли по томе Француска и Енглеска наклонѣна бити допустити, да се војводи Лайхтенбергу одма понуди грчка круна, то е велико питанѣ. Органъ лорда Палмерстона „Морн. П.“ већъ напоминѣ, да би у томъ случаю Русия била на кормилу и да би Грчку Лайхтенбергомъ као палиу какву за разбиянѣ отоманскога царства употребила, и позива се на трактатъ одъ год. 1832. кои трима покровителствуюћимъ силама забранюе да кога одъ своихъ владаюћихъ породица на престолъ грчки метну. Напротив читамо у некомъ допису „Остд. П.“ — „Евђение Бохарне, деда младога војводе Николе Лайхтенберга, о коемъ е овде речь, био е братъ краљице Хортензие, рођени уякъ Наполеона III. Премда е царъ врло мударъ те не следуе примеру првога Наполеона, да стране престоле са своіомъ фамилиомъ попунява, то опетъ онъ ние безъ чувства за споляшню честь, коя членовима његове фамилие у део пада. Важна єдна бонапартистичка особа рече пре негди: Шта може Европа иротивъ могућегъ избора војводе Лайхтенберга изъ обзира међународног права навести? Лондонски записникъ одъ 3. фебруара 1830. истина исклучуе членове владаюћихъ домова покровителствуюће три силе, и војвода Лайхтенбергъ носи насловъ „царско височество,“ дакле е као членъ руске царске фамилие одъ грчкогъ престола исключенъ. Али онъ е само одъ женске стране членъ нѣнъ, дакле сродникъ, а да членови фамилие кои у ову категорию спадаю, лондонскимъ записникомъ нису исключени, показале су башъ речене три велике силе, кадъ су десетъ дана за тимъ тадашнѣмъ принцу Леополду Кобуржкомъ наслѣдие у Грчкой понудиле. Принцъ Леополдъ (садашньи краль белгиски) био е онда член кралѣвске фамилие енглеске; онъ е био супругъ покойне енглеске престолонаслѣднице, принцезе Аугусте Шарлоте; онъ е био сродникъ владаюћелъ дома, истина одъ женске стране. — Предходность е дакле позитивнимъ начиномъ дана, и потврђеню војводе Лайхтенбергскогъ за краля, неби се могао никакавъ правни основъ противставити. — „Келн. Ц.“ пакъ пишу у одговоръ на цитиранѣ трактата — „да е одрицанѣмъ или свргнуѣемъ баварско-грчке линие, коя е тим трактатомъ створена, *цео трактатъ уништенъ*. Почемъ е онай, коега се цела стварь найвећма тиче, т. е. народъ грчки, найглавние место у трактату на комаде подерао, цео е документъ са свима своимъ осталимъ параграфима изрешетани папиръ. —

— *У Трсту* е 19. о. м. стигла нова формула заклетве за *грчке* конзуларске и дипломатске агенте. Тамошньи грчки конзулъ Комтуръ Ђанишези дао е оставку на свое звание. У Паризу е грчко посланство безъ оклеваня пристало на нови редъ; оно е одъ привремене владе подпуно потврђено, и добило е насловъ: „народно елинско посланство.“

— 20 о. м. стигао е грчки краль са краљицомъ у Минхенъ и дочеканъ е одъ становништва усклицомъ. —

— Кадъ е краль Ото на „Амалия“ у пристаниште пирейско уђи хтео, дадоше француске и енглеске ратне лађе знакъ, да далѣ одлази. „Амалия“ е затимъ окренула се къ заливу Амбелакия поредъ Саламиса. Страни посланици, а међу њима и баварски, дођоше на лађу да краля известе о ономе што се збило. Пошто су морали пол сата чекати, бише пуштени предъ краля; Ото се врло зачудио чуюћи да мора одлазити и све надежде одрећи се. Краль се дуго одпирао томе, и тврдио е да га народъ люби, а само войска му ние наклонѣна. Баварски посланикъ узеде на то речь, и говорио е тако, како ће му сваку надежду одузети. Краль се окрене за тимъ талиянскомъ посланику Мамиями, и запита га, били ова изненадна революция букнула, да онъ ние на путъ отишао. — На сваки начинъ, одговори Мамиями, само што би онда било крвопролития. Ото заключи разговоръ са изясненѣмъ, да ће се промислити, хоће ли остати или ће отићи. Докъ е ова прилично жестока дебата траяла, краљица се врло била разжалила.

— Єданъ телеграмъ изъ Атине од 20. о. м. явля: Привремена влада би свуда припозната; ђаци на свеучилишту и други грађани организираю се као гарда главне вароши. Сва имовина кралѣва ставлѣна му е на расположенѣ.

НАЙНОВИЕ.

Туринъ, 21. Окт. На десной обали реке Падана пуцаше талиянски и аустриски войници єдни на друге.

Телеграфски биро добио е о том следеће депеше:

Млетци 20. Окт. По телеграму из Мантаве юче се код Кровил Тозни и Гонзаге граница повреди од стране Пиемонтеза. Од стране финанциске бише неки рањени и ухапшени. Изтрага е започета.

Млетци 21. Окт. Юче явлѣна повреда границе чрез Пиемонтезе код Кровил Тозини у том се састаяла, што су пиемонтски Карабиниери неког бегунца вияли и тако се са аустриском финанциом сударе. Мир е повраћен.

Нови Сад, 25. октобра. У броју 82. „Пештбудински Ведомости“ био је под насловом „Уставна слобода“ повећи чланак, кои је „Србобран“ у изводу — а не у преводу саобштио, додавајући и то, да је и он ти мисли које речени чланак. П. В. опоменуле су га врло учтиво и пријатељски, да није у једној главној точки у преводу свом био веран. „Србобран“ му је кратко и опредељено одговорио. Кад, ал данас у бр. 95. „Српски Дневник“ расветљава гди се и зашто се погрешило фаунском диалектиком, скопчавајући и пришивајући јасном изразу оно значење, које је само пакост — или још нешто и горе учинити кадро.

„Србобран“ се је на једном месту од оригинала удалио, и овако рекао: „без народности јавно исповедамо, волели би и абсолутизам, под којим би нам она безопасна била“. С тим није рекао, да жели абсолутизам, него, ако га мора трпити, радије би и абсолутизам трпио, него уставност у којој ће да изгуби народност, као што је то доста јасно разложио чланак П. В.

С. Д. вели, да је „Србобран“ са тим и „Позор“ на танак лед навео.

Ја питам поштованог г. дописника у чему је ту „Србобран“ „накаљао“ П. В. И Зове ли се то реакционером и абсолутистом правити, кад се каже: „волем (кад морам) и стару систему, него слободу безъ народности имати. Што су Словаци у обрану своје народности написали, оно важи и за Србе, зато је оно из чланка извађено, што је уобште речено било и за сваког угнѣтаваног важност имало. Сумњам да су се браћа Словаци на оно тужити могли, што и сами Мађари исповедају; јер шта друго значе речи „највећег патриота мађарског“: изгубљена слолода може се једним даном повратити, изгубљена народност никада“. Ја незнам како те речи г. дописник Дневников сваћа, ал ја овако: трпи, докъ трпити мораш, ал незаборављај. шта си; па ће куцнути и теби час слободе. А кад се ко прелије у други народ, тај изгуби опомену на своје обичаје, па се задовољава с оним у чему се налази.

Г. дописник Днев. подмеће овде „Србобрану“ доста безобразно, да су то његове мисли, „а можда рећи не сме“. (!!) Ја опет јавно исповедам: да волем макар какву форму правленија трпити, него онај устав, који ће ми име и језик прогутати — народност ми утаманити! „Србобран“ истина ние претеранъ у разлаганю слободе, али никад іошт досад није бранио абсолутну систему. Њему је закључење благовештенског сабора светиња; ко њу гази он је противу тога, пак био он Пешта или Беч Дневникова је политика сасвим другчија, ма да је сам уредник његов, као посланик, подписао то закључење. Дневник у том погледу стоји на једној токчи са мађарским листовима, с којима мисли живити или пропасти. Зато га званични мађарски лист „Ширгеђ“ и не меће међу српске народне листове. Ја му тој мађарскоуставној политици незавидим; али држим да чест сваког публицисте захтева, да колеги своме, који је досад свагда и свуда бранио народност српску, не подмеће тенденције, које му не пристое, и кое самогъ подметача найвише срамоте.

Бадава је поштовани г. дописниче трубити и свету лажне ствари место истине продавати, кад сваком своја чела за клобуком зучи.

З.

ОГЛАСИ.

Бр. Е. 828.

Стециште.

За упразднѣно званиє српског учителя у вел. Средишту протопресвитерату вршачкомъ, разписує се стечиште, съ коим є скончана.

1. Плата у готовом новцу 160 фор. а. вр.
2. 30 мерова жита
3. 25 „ кукуруза
4. 9 хвати дрва
5. 2 данца землѣ

Просителѣи имаю своя прошения, крштенимъ писмомъ, школскимъ свидѣтелствама, свидѣтелствама о досадашнѣмъ одправляню своє службе, о моралномъ и политичномъ своимъ, поведению подкреплѣна, овомъ духовномъ надлежателству до 11 Новембра т. н. поднети.

Изъ засѣдания консисториалномъ у Вршцу 11 и слѣдуюћег Окт. 1862 држаногъ.

Емилиянъ Кенгелацъ с. р. Епископ

(76—1—3)

Уредникъ и издаватель Петаръ Нинковићъ.

Брзотискомъ Игнята Фукса у Н. Саду.